

Actieplan 2025

Integrale aanpak online fraude

Digitale criminaliteit raakt ons allemaal. Elk jaar zijn miljoenen Nederlanders en Nederlandse bedrijven slachtoffer van online fraude, bijvoorbeeld als zij online aankopen doen, op een vals linkje klikken, een valse factuur ontvangen of worden gebeld door een zogenaamde medewerker van de bank. De impact op slachtoffers is enorm: zij raken niet alleen hun geld kwijt, maar ook het vertrouwen om digitaal hun zaken te regelen. Online fraude is een belangrijk verdienmodel voor de georganiseerde criminaliteit. Met de integrale aanpak willen we criminelen minder kansen geven om slachtoffers te maken. Dat doen we door de weerbaarheid van burgers en bedrijven te vergroten. Om de integrale aanpak, de (internationale) samenwerking en de gegevensdeling bij overheid en bedrijfsleven te verbeteren, moeten alle partners in de fraudeketen investeren in de samenwerking.

De integrale aanpak in 2024

De integrale aanpak is medio 2022 opgestart en leverde een eerste Actieplan 2023 op. De integrale aanpak heeft gezorgd voor structurele samenwerking en een verbeterde kennispositie van partners om online fraude te bestrijden. Ook leverde de integrale aanpak handvatten op om slachtoffers te helpen. Verder werden er concrete, praktische stappen gezet om gegevensdeling te bevorderen en interventies te ontwikkelen die het fraudeurs moeilijker maken slachtoffers te maken. Bij de start waren de volgende partijen betrokken: VNO-NCW en MKB-Nederland, de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), Consumentenbond, Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Politie, VODIOM, Openbaar Ministerie (OM), COIN, Thuiswinkel.org, ministerie van Economische Zaken (EZ), ministerie van Financiën (Fin) en ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV). Zij vormden samen de kerngroep binnen de integrale aanpak. Al snel heeft Meta zich bij deze organisaties gevoegd. In 2024 traden ook De Nederlandsche Bank en de Fraudehelpdesk toe tot de kerngroep.

De regie en ondersteuning van de samenwerking ligt bij het ministerie van JenV, dat hiervoor een programma heeft ingericht. De integrale aanpak staat ook benoemd in het Actieprogramma Veilig Ondernemen. Verschillende partners hebben presentaties verzorgd over relevante ontwikkelingen of doen mee met publieksbijeenkomsten. De NVB heeft ook in 2024 verschillende bijeenkomsten georganiseerd met veel publieke en private partners om interventies te ontwikkelen. Bij de politie heeft 'Operatie Centurion' gezorgd voor een betere positionering van online fraude in de reguliere opsporingswerkzaamheden. De gezamenlijke ervaring, die de partners ook in 2024 hebben opgedaan, onderstrepen volgens hen het belang van de integrale aanpak.

Het netwerk van de integrale aanpak online fraude is in 2024 dan ook aanzienlijk gegroeid. Zo hebben onder andere grote webwinkels, vervoerders en betaaldienstverleners zich bij het netwerk aangesloten. De integrale aanpak biedt niet alleen een passende gesprekstafel voor publieke en private partners om gezamenlijke initiatieven te ontplooiën, maar zorgt ook voor een gevoel van urgentie om gezamenlijk resultaten te boeken in de strijd tegen online fraude. De samenwerking is in het voorjaar van 2024 internationaal gepresenteerd met een gezamenlijke bijdrage bij de Global Anti-Scam Summit Europe in Brussel.

In het Actieplan 2024 is al toegelicht dat acties ondanks de gezamenlijke ambities meer tijd vragen en verschillende acties uit 2023 daarom in 2024 doorlopen. Dit is ook in 2025 het geval. Het blijkt vaak ingewikkeld te zijn om acties tot stand te brengen, bijvoorbeeld met betrekking tot 'suspicious devices' (een apparaat waarvan de dienstverlener vermoedt dat het voor online fraude is of wordt gebruikt). Ze vragen zowel om juridische als organisatorische maatregelen bij realisatie. De kracht van de integrale aanpak is dat duidelijk wordt gemaakt waar vertragingen of obstakels zich voordoen en dat vervolgens concrete stappen worden ondernomen om aan deze complexiteit het hoofd te bieden. Dat geldt met name voor vragen rond de uitwisseling van persoonsgegevens van mogelijke fraudeurs. De insteek van de integrale aanpak is om met partners vanuit de uitvoering problemen te inventariseren, die te analyseren en vervolgens in kaart te brengen wat er nodig is om effectieve oplossingen te ontwikkelen. Dit is bijvoorbeeld gedaan bij 'suspicious devices' en bij het onderzoek door TNO naar gegevensdeling. Bij 'suspicious devices' hebben partners onderzocht wat er juridisch en organisatorisch nodig is om telefoons en computers, die voor online fraude worden gebruikt, te identificeren en gegevens hierover met elkaar uit te wisselen. TNO heeft een wetenschappelijke proeftuin ontwikkeld om gegevensdeling sectoraal en cross-sectoraal te onderzoeken op effectiviteit.

Deze ervaring maakt niet alleen de complexiteit van de vraagstukken duidelijk. Ook wordt duidelijk waar inzet nodig is om maatregelen te realiseren. Alle partners in de integrale aanpak zien dit als een doel dat om extra inspanningen van hen allen vraagt. In het Nationaal Platform Criminaliteitsbeheersing hebben verschillende partners, onder wie de Minister van JenV, de voorzitter van MKB-Nederland en de voorzitter van de NVB, dit nadrukkelijk benoemd. De partners in de kerngroep hebben met deze ervaring aan het eind van 2024 gezien welke koers zij met de samenwerking in de integrale aanpak in 2025 willen varen.

De integrale aanpak in 2025

In 2025 wordt de samenwerking op de zes thema's gecontinueerd met ondersteuning en regie vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid. De thema's zijn: kennisagenda, gegevensdeling, (technische) barrières en interventies, opvolging door politie en openbaar ministerie, weerbaarheid & preventie en tenslotte hulp aan slachtoffers.

De integrale aanpak blijft een 'plus' op de inzet die partners afzonderlijk al leveren. Hun eigen inzet is immers de basis van de aanpak van online fraude. Zo wordt de aanpak van gedigitaliseerde criminaliteit (waarvan online fraude een vorm is) in 2025 bij politie en openbaar ministerie structureel in de organisatie ingebed. De ervaringen in de integrale aanpak in 2024 geven grond aan de wens van partners om in 2025 nog meer concrete resultaten in de integrale aanpak tot stand te brengen. Daartoe kent de nieuwe koers vanaf 2025 drie aspecten: verdieping, verscherping en verbreding.

Verdieping: de partners van de integrale aanpak willen in 2025 concrete maatregelen realiseren in de strijd tegen online fraude op twee thema's: gegevensdeling en (technische) barrières en interventies. Dat betekent dat er proeftuinen worden ingericht voor interventies (veelal met een component van gegevensdeling) om de criminele activiteiten van fraudeurs onmogelijk te maken.

Verscherping: door de wens van alle partners om meer nadruk te leggen op het daadwerkelijk realiseren van maatregelen, verandert de regie op de samenwerking. Die verschuift van initiëren van nieuwe acties naar een verscherpte monitoring op het nakomen van afspraken over de inzet van partners om acties te realiseren. Het programmateam richt hiervoor een monitoringstructuur in om de kerngroep periodiek knelpunten voor te leggen. In 2024 gebleken dat er meerdere maatregelen (barrières) zijn op te werpen door het bedrijfsleven, maar ook dat de gevraagde inzet vanuit de (voornamelijk private) partijen moeizaam tot stand komt. Dit geldt in het bijzonder voor acties op de thema's gegevensdeling (onderzoek TNO) en barrières en interventies (ontwikkeling en implementatie van interventies rond bankhelpdeskfraude en aan- en verkoopfraude). Commitment om prioriteit en personele capaciteit aan de totstandkoming van deze barrières te geven, is cruciaal. Daarom wordt in 2025 verkend op welke wijze expliciete afspraken met bedrijven en publieke instellingen te maken zijn over inzet.

Verbreding: Hierboven is vermeld dat de groep van actief betrokken partners aanzienlijk is uitgebreid. Het belang hiervan kan niet worden onderschat. Daarom wordt voor 2025 ingezet op grotere betrokkenheid van partners. Enerzijds door doorontwikkeling van de samenwerkingsruimte (www.integraleaanpakonlinefraude.nl), anderzijds door het organiseren van meer fysieke en digitale bijeenkomsten. Daarbij worden in eerste instantie de partners betrokken vanuit de opgebouwde netwerken rond de ontwikkeling van interventies.

Het Actieplan 2025

Het Actieplan 2025 weerspiegelt de hierboven beschreven bijgestelde koers van de samenwerking. Het maakt inzichtelijk aan welke concrete resultaten wordt gewerkt op de zes thema's van de integrale aanpak. Hoewel het Actieplan zich op alle zes de thema's richt, wordt alleen bij de thema's gegevensdeling en interventies ingezet op nieuwe acties. De acties die vanuit de start van de integrale aanpak in 2022 zijn opgepakt, vragen om een langere ontwikkel- en implementatieperiode dan de periode waarvoor de integrale aanpak programmatisch wordt aangepakt (2022-2025). Op deze manier willen de partners enerzijds de ambities duidelijk verwoorden en anderzijds een realistisch beeld tonen. Zij willen aangeven dat er ook na 2025 inspanningen nodig blijven in de integrale aanpak online fraude. De partners in de integrale aanpak richten zich vanaf medio 2025 op de integrale aanpak vanaf 2026. Hierin betrekken zij de politieke besluitvorming over de doorontwikkeling van de integrale aanpak (motie Michon-Derkzen c.s., Tweede Kamer 2024-2025, 36 600 VI, nr. 82).

Actieplan 2025

1. Kennisagenda

Doelstelling

Het fenomeen online fraude kent niet alleen veel gedaanten maar verandert ook voortdurend. Om online fraude gerichter en doeltreffender te kunnen voorkomen en bestrijden, is het nodig voor partijen uit de aanpak van online fraude om beter zicht te hebben op de verschillende verschijningsvormen en trends. Niet alleen is het van belang deze ontwikkelingen te kennen en de oorzaken te onderzoeken, het is ook van belang te kijken naar patronen in de verschillende verschijningsvormen, de modus operandi en de slachtoffer- en dadertypen. Tegelijkertijd moet deze kennis en informatie over de aanpak van online fraude snel te vinden, te plaatsen en uit te kunnen wisselen zijn. Dat vergt dat er afspraken worden gemaakt over wat er wordt gedaan met deze informatie en monitoring. Partijen, verbonden aan de integrale aanpak online fraude zetten met elkaar in op het meer en beter delen van informatie op het gebied van (nieuwe) trends, modus operandi, cijfers en fraudevormen zodat partners in de aanpak van online fraude optimaal kunnen functioneren, slagkrachtig kunnen optreden en tijdig kunnen inspelen op veranderingen. Ook willen we meer zicht op hoe effectief de aanpak is en laten zien wat we allemaal doen.

Nr	Doel	Resultaten	Planning	Toelichting
1	Vroegtijdige signalering en uitwisseling informatie over modus operandi	Per kwartaal een bijeenkomst met partners uit de integrale aanpak	Q1, 2, 3 en 4	Onder aansturing van de NVB worden bijeenkomsten georganiseerd voor het uitwisselen van informatie over nieuwe modus operandi.
2		Werkplan voor de ontwikkeling van een structurele 'hub'	Q3	Op basis van de ervaringen in de onder 1 genoemde bijeenkomsten wordt een werkplan gemaakt om deze informatie-uitwisseling structureel organisatorisch te beleggen.
3	Zicht op aard en omvang online fraude	Analyse aard en omvang online fraude in Nederland via dashboard "Zicht op Gedigitaliseerde Criminaliteit"	doorlopend	Dit dashboard maakt onderdeel uit van www.zichtopondermijning.nl en wordt maandelijks door een reviewgroep van partners gevoed. In Q3 wordt een analyse opgeleverd over slachtoffers
4		Verspreiding informatie uit andere landen via internationale gremia als Global Anti-Scam Summits, Europol, Euro Retail Payments Board	doorlopend	Partners in de integrale aanpak verspreiden informatie uit internationale samenwerking via de samenwerkingsruimte van www.integraleaanpakonlinefraude.nl en zorgen waar mogelijk voor gezamenlijke presentaties over de integrale aanpak in internationale gremia.
5		Presentaties aan partners over het het fenomeenbeeld van de politie	Q1	De politie is in 2024 gestart met een fenomeenbeeldanalyse over gedigitaliseerde criminaliteit die in de kerngroep wordt besproken.

Nr	Doel	Resultaten	Planning	Toelichting
6	Verdieping kennis over online fraude	Wetenschappelijk onderzoek schade online fraude bij bedrijfsleven via WODC	Q1 (start)	Dit onderzoek is door het WODC aanbesteed bij Dialogic.
7		Wetenschappelijk dossieronderzoeksrapport 'criminele netwerken achter geldezeldelicten'	Q1	Dit onderzoek op basis van politiedossiers levert handvatten op voor de opsporing.
8		Wetenschappelijk onderzoek naar daderprofielen online fraude via WODC	Q1 (start)	Dit onderzoek is door het WODC aanbesteed bij Bureau Beke.
9	Doorontwikkeling online platform voor kennisuitwisseling en samenwerking	Doorontwikkeling www.integraleaanpakonlinefraude.nl voor zowel publieke pagina's als een besloten samenwerkingsruimte voor partners	Doorlopend	Het online platform wordt doorontwikkeld voor partners om eenvoudig informatie te plaatsen en uit te wisselen.
10	Snelle informatie-delung relevante nieuwsitems	Doorontwikkeling berichtendienst om partners snel over nieuwsitems te informeren	Doorlopend	Partners hebben zich enthousiast getoond voor kennisname van relevante nieuwsitems

2. Gegevensdeling

Doelstelling

Uit de verkenning met de betrokken partijen is duidelijk geworden dat de beperkingen met betrekking tot gegevensdeling (voornamelijk persoonsgegevens van vermoedelijke daders) als één van de grootste belemmeringen wordt ervaren voor een effectieve aanpak van online fraude. In het kader van de integrale aanpak worden mogelijkheden en problemen bij het delen van gegevens in kaart gebracht en geanalyseerd met als doel het vinden en creëren van mogelijkheden, om het delen van gegevens mogelijk te maken en tegelijkertijd te zorgen voor waarborgen van betrokkenen om disproportionele maatregelen te voorkomen.

Nr	Doel	Resultaten	Planning	Toelichting
11	Inzicht in noodzaak en effectiviteit gegevensdeling	Onderzoeksrapport TNO over gegevensdeling en advies voor gegevensdeling binnen en tussen sectoren	Q1/2	De uitvoering van het onderzoek van TNO is afhankelijk van de medewerking van partners die hun data ter beschikking stellen. Enkele juridische vragen hierover moeten nog naar tevredenheid worden beantwoord.
12	Helderheid over toepasselijke juridische kaders inclusief Europese regelgeving	Het 'Privacykader' geeft inzicht in het bestaande, toepasselijke juridische kaders (mogelijkheden en onmogelijkheden) van gegevensdeling en inzicht in mogelijke oplossingsrichtingen	Q1/2	
13		Overleg met Autoriteit Persoons-gegevens (AP) over het 'Privacykader' en (on)mogelijkheden gegevensdeling	Q1/2	
14		Regulier informatie delen met partners over de verschillende Europeesrechtelijke trajecten die zien op gegevensdeling en de aanpak van online fraude (bv. PSR3 door het ministerie van Financiën)	Doorlopend	
15		Handleiding voor partners voor gegevensdeling (Privacykader eenvoudiger uitgelegd)	Q3	
16	Initiëren van proeftuinen	Mede op basis van het 'Privacykader' wordt getracht om proeftuinen te initiëren om oplossingsrichtingen sectoraal, tussen sectoren en met politie en openbaar ministerie uit te werken	Doorlopend	Het 'Privacykader' benoemt oplossingsrichtingen voor gegevensdeling die verder uitgewerkt kunnen worden om helderheid te bieden over de juridische (on)mogelijkheid. Hiermee wordt helderheid verschaft over de rechtsgrondslagen die gevonden moeten worden.
17		Verkenning naar een instrument om de inzet van publieke en private actoren te garanderen voor de inrichting van proeftuinen	Q2	Om de inrichting van proeftuinen mogelijk te maken, zijn harde afspraken over inzet vanuit betrokken actoren nodig. Verkend wordt welk instrument hiervoor kan worden gebruikt (zie ook nr. 20)

3. Technische barrières/ interventies

Doelstelling

Het is van groot belang dat (technische) barrières en interventies voor de meest voorkomende vormen van fraude worden ingezet/opgeworpen om burgers en bedrijven beter te beschermen, patronen te herkennen en identificeren, fraude te voorkomen en tegelijkertijd om het verdienmodel van criminele netwerken te verstoren. Naast de verschillen tussen fraudevormen wordt in deze pijler ook gefocust op overeenkomsten tussen fraudevormen om interventies en barrières breder in te kunnen zetten. Hierbij is de inzet van o.a. fraude-, financiële en IT-experts essentieel om op basis van kennis en expertise tot concrete acties te kunnen komen.

Nr	Doel	Resultaten	Planning	Toelichting
18	Inzicht in mogelijke technische barrières en interventies om fraude te voorkomen	Criminal journey en barrièremodel van beleggingsfraude en selectie van effectieve interventies	Q1	Er worden drie expertbijeenkomsten georganiseerd om interventies te selecteren die bijdragen aan het voorkomen van beleggingsfraude.
19		Herijking criminal journeys en barrièremodellen voor bankhelpdeskfraude, aan- en verkoopfraude en beleggingsfraude en ontwikkeling nieuwe interventies	Q2, 3, 4	De herijking van deze criminal journeys en barrièremodellen vindt plaats in de vier bijeenkomsten die zijn vermeld onder Kennisagenda. Hierbij worden nieuwe barrières en interventies ontwikkeld en worden barrières die in ontwikkeling zijn, verder geholpen.
20	Uitvoering barrières en interventies	Verkenning naar een instrument om de inzet vanuit de benodigde publieke en private actoren te garanderen voor de ontwikkeling en implementatie van geselecteerde barrières en interventies	Q2	Om de verdere ontwikkeling en implementatie van de geselecteerde barrières en interventies mogelijk te maken, zijn expliciete afspraken over inzet vanuit betrokken actoren nodig. Verkend wordt welk instrument hiervoor kan worden gebruikt.
21		Start proeftuin suspicious devices	Q2	Op basis van de rapportage over de voorbereiding van een proeftuin suspicious devices wordt in Q1 gezocht naar bedrijven die bereid zijn deel te nemen aan en te investeren in een proeftuin.
22	Inzicht in effectiviteit	Opzetten monitoring voor inzicht in de effectiviteit van interventies vanuit de integrale aanpak	Doorlopend	

4. Opvolging Politie en Openbaar Ministerie

Doelstelling

De inzet van de politie en het openbaar ministerie (OM) is gericht op het realiseren van een brede, schaalbare en innovatieve aanpak, waarmee zowel de plegers als dienstverleners van online criminaliteit, waaronder online fraude, worden aangepakt. Naast opsporing en strafrechtelijke vervolging wordt ingezet op alternatieve interventies in samenwerking met publieke en private partners. Met deze brede bestrijding worden criminele activiteiten en netwerken verstoord, wordt strafbaar gedrag voorkomen, worden criminele winsten afgepakt en wordt opgetreden tegen strafbare feiten. Deze ambitie is geborgd in de Veiligheidsagenda 2023-2026 en wordt onder andere vertaald in het programma Centurion.

Nr	Doel	Resultaten	Planning	Toelichting
23	Inzicht effect en resultaten opsporing en vervolging	Periodieke informatie / rapportage over ontwikkelingen en resultaten op het gebied van opsporing en vervolging	Q1, 2, 3 en 4	
24	Vergroten meldings- en aangiftebereidheid	Besluit politie inrichting online aangifteloket voor bedrijfsleven.	Q2 2025	
25		Aandacht genereren voor diverse initiatieven om aangiftebereidheid te stimuleren	Doorlopend	Een voorbeeld van deze initiatieven is het rapport “Een duwtje in de juiste richting” in opdracht van de gemeente Utrecht.
26		Proeftuin ‘Warme doorgeleiding’ meldingen Fraudehelpdesk naar online aangifte bij Politie	Q2	
27	Bevorderen alternatieve afdoening	Periodieke informatie over onderzoek door Haagse Hogeschool naar civiel schadeverhaal	Doorlopend	Dit meerjarig onderzoek kent verschillende ‘werkpakketten’ waarvan er verschillende in 2025 worden afgerond ¹ .

¹ <https://www.dehaagsehogeschool.nl/onderzoek/centres-expertise/civielrechtelijke-afdoening-van-online-fraude>

5. Weerbaarheid/ preventie (bewustwording)

Doelstelling

De aanpak richt zich op het bewuster en weerbaarder maken van burgers en bedrijven om de werkwijzen die leiden tot online fraude tijdig te herkennen en (herhaald) slachtofferschap te voorkomen. Daarnaast richten we de aanpak ook op daderpreventie. Dit wordt bereikt door het breder inzetten van kansrijke bestaande initiatieven, bredere uitrol van 'best practices' en daar waar nodig ontwikkelen van nieuwe campagnes en initiatieven en wordt gestuurd op een betere afstemming en samenwerking op het gebied van communicatie en campagnes en wordt daar waar mogelijk en wenselijk aansluiting gezocht bij bestaande initiatieven en structuren.

Nr	Doel	Resultaten	Planning	Toelichting
28	Centrale coördinatie preventie-maatregelen online fraude	Centrale regie en uitvoering preventiemaatregelen, eenduidige toegang informatie, campagnekalender, best practices, evaluaties preventie en weerbaarheid	Doorlopend	Veiliginternetten.nl ontvangt subsidie voor de uitvoering.
29	Bevordering brede aandacht voor het thema	Samenwerking bij en afstemming van diverse campagnes die zich mede op de aanpak van online fraude / cybercrime / gedigitaliseerde criminaliteit richten	Doorlopend	Idem.
30		Gezamenlijke inzet partners in het kader van de integrale aanpak online fraude bij manifestaties die zich richten op kwetsbare groepen	Doorlopend	Idem.

6. Hulp aan slachtoffers

Doelstelling

Slachtoffers (burgers en bedrijven) weten waar ze terecht kunnen, weten wat hun handelingsperspectieven zijn, worden naar tevredenheid geholpen en ondersteund en de meldingsbereidheid van slachtoffers bij politie en hulpverlenende organisaties wordt vergroot. Hierbij wordt specifiek ingezet op een goede begeleiding (emotioneel en/of psychosociaal/praktisch/bij schadeverhaal) van slachtoffers en het voorkomen van herhaald slachtofferschap.

Nr	Doel	Resultaten	Planning	Toelichting
31	Versterken informatiepositie over positie slachtoffers	(Half)jaarlijkse slachtofferpanels	Q2 en Q4 2025	
32		Verkenning koppeling wetenschap en praktijk bij hulp aan slachtoffers	Q4 2025	
33		Verkenning vervolgacties rondom 'herhaald slachtofferschap'	Q4 2025	
34	Verbetering ondersteuning slachtoffers bij diverse meldpunten	Lancering en implementatie van één tool waarmee slachtoffers zo snel mogelijk het juiste aanspreekpunt of hulp vinden	Q2 2025	
35		Integreren meld- en hulpvoorzieningen in 'mijnslachtofferzaak.nl'	Q3 2025	
36		Vergroten bekendheid en gebruik mogelijkheden 'civiel schadeverhaal'	Q2 2025	
37		Verkenning warme doorverwijzing naar meldpunten	Q3 2025	Hierbij wordt de samenwerking tussen Fraudehelpdesk en de politie betrokken.
38		Evaluatie gebruik 'vuistregels' door meldpunten en door slachtoffers	Q2 2025	

Voor meer informatie:

integraleaanpakonlinefraude@minjenv.nl

integraleaanpakonlinefraude.nl